

ποι κανενός χατίρι δὲ χαλνοῦνε κ' εἶναι προθυμότεροι ὅλους νὰν τοὺς ἀνακηρύξουνε δασκάλους κὶ ἀρχηγούς.

Καθόλου λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ πορεῖ κανεὶς ἂν ὁ κ. Δρακούλης βρῆκε δέκα εἰκοσι τέτοιους κυρίους νὰν τὸν ὑμνήσουνε γιὰ τὸ φυτοφαγικὸν τοῦ ἀγῶνα καὶ νὰ βγάλουν τὸ σκετικὸν λόγον. Θέλετε κὶ ὀνόματα; Νά, λ. χ. ὁ Σουρῆς εἶναι τρομερὸς κρεατοφάγος· ὁ Ζητουριάτης τρώει φυτὰ... στοὺς στίχους τοῦ μονάχα· ὁ Ξενόπουλος συστηματικὸς κρεατοφάγος, μονάχα δὺν τρεῖς μέρες πρὶν ἀπὸ τὸ δειπνὸν ἔτρωγε ὄσπρια καὶ σαλατικά γιὰ νὰ προπονήσῃ τὸ στομάχι του. Ὁ Παναθηναϊκὸς κ. Μιχαηλίδης δὲν ξέρουμε, μὰ δὲν τὸ πιστεύουμε κιάλας πὼς μετὴν ἀποκλειστικὴν φυτοφαγίαν νὰ πόχτησε τὸ σιδερένιον ὄργανισμὸν τοῦ κὶ ἄλλοι πολλοί.

Ἄς εἶναι. Οἱ ἀνθρώποι τὸ γούστο τους κάμανε καὶ δὲν μπορεῖ νὰν τοὺς κατηγορήσῃ κανεὶς. Ἄ γράφουμε γι' αὐτοὺς σήμερον, εἶναι γιὰτὶ ὅλοι τοὺς ἀνεξαίρετα στοὺς λόγους τοὺς ὑμνήσανε τὴν Ἀλήθεια κὶ ὅλοι πιστέψανε πὼς κάτι μεγάλο κοινωνικὸ καλὸ καταφέρανε μετὰ τὸ νὰ μὴν τρῶνε κρέας (νὰν τὸ λένε δηλ. μοναχὰ δίχως καὶ νὰν τὸ κάνουν) καὶ νὰ προστατεύουν ἔτσι τὰ καημένα τὰ ζῶα. Εἶναι σ' ἀλήθεια νὰ πορεῖ κανεὶς ὅταν ἀκούει πὼς βρῆσκονται ἀνθρώποι νὰ γαποῦν τὰ ζῶα, σὶνὸν τόπον μας δηλ. πού δὲ βρεθῆκαν ἀκόμα ἀνθρώποι νὰ συμπονέσουν τοὺς ἀνθρώπους πού σκοτώνονται κάθε μέρα μετὰ τὴν ντουζίνα.

Νὰ γινοῦμε φυτοφάγοι, μὰ ἀφοῦ πάφουμε πιά νὰ εἴμαστε ἀνθρωποφάγοι, κ. Δρακούλη.

Η ΚΑΗΜΕΝΗ

Ἡ «Ἀκρόπολις» σὰ νὰ σφίγγεται κάτου ἀπὸ τίς γλωσσικὰς πέτρας πού τῆς κυλάει κατὰσθηθῇ ὁ καμαρωμένος ὁ Timeson, καὶ θέλοντας λίγος νὰ ζανασάνει, δημοσιεύει μιὰ διχαρτύρησιν στὸ φύλλον τοῦ περασμένου Σαββάτου.

Ἀφοῦ ἔτσι ἀπὸ «αἰθουσιοπρεπιστάτην κοσμομήτην» (τὸ πράσο αὐτὸ ἀνήκει στὸν κ. Timeson) ἀνακηρύχγει τῆς ὥς «τὸν ῥεζὸν τοῦ κἀλλους τῆς καθαρευούσης», ἐρωτᾷ μετὰ χαριτωμένη κουτοπονιᾶ.

«... Ἀλλ' εἶναι αὐτὴ ἡ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς; Εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ μέλλοντος; Εἶναι πρὸ παντός ἡ γλῶσσα τοῦ ἔθνους; Καὶ τότε τί θὰ γίνῃ ἡ

Κεράστε νὰ πινοῦμε, θὰ δοκιμάσουμε ἀπ' ὅλα τ' ἀσκή. Ὅλα τὰ κρασιά θὰ εἶνε γλυκά, ἕνα ὅμως θὰ εἶνε ἀπ' ὅλα τὸ καλὺτερον. Ὅλας εἴμαστε ὁμορφες γὼ ὅμως εἴμαι ἡ βασίλισσα.

(Παίρνουν ποτήρια καὶ τὰ παλληκάρια κερνᾶν, οἱ κόρες μετὰ γιομάτα τὰ ποτήρια χορεύουν καὶ τραγουδοῦν).

Τὸ παλληκάρι ὀλόγλυκο
καὶ τὸ κρασί του μέλι
ἀπ' ὅλους ἡ βασίλισσα
ἀφ' ὅν μονάχα θέλει.
Ἀφ' ὅν κερνᾷ τὸ μέλι του
κ' ἐκείνη τὰ φιλιὰ τῆς
γεννιέται νέα βασίλισσα
μετὰ κάλλη τὰ δικά τῆς.

(Ἀφίρνουν τὸ χορὸν, τότε ἄντρες καὶ γυναῖκες αἰνοῦν καὶ τραγουδοῦν).

Ἐνα ρηγόπουλο ξανθὸ
φυλακισμένο χρόνια
τῆς φυλακῆς τὰ σίδερα
τὰ σπᾶει.

Καὶ μετὰ λαχτάρα τρέχει
στοὺς κάμπους, τὰ βουνὰ

ἄλλη, ἡ φιλολογικὴ, ἡ ἔθνικὴ γλῶσσα, ἡ κατακτῆσασα τὴν ποίησιν, τὸ διήγημα, τὸ μυθιστόρημα καὶ τὸ θέατρον;

Ὁ αἰθουσιοπρεπιστάτης κ. Timeson χαμπάρι δὲν ἔχει ἀπ' αὐτά. Τὸν σώνει ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἡ ρεκλάμα τοῦ Πάπ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

τῆς Κρητικῆς Βουλῆς κ. Μιχελιδάκης τέσσερα πράματα εὐκήθηκε στοὺς Κρητικούς· σύμπνοια, ὁμόνοια, σύνεσις καὶ σωφροσύνη. Τὰ τέσσερα αὐτὰ, καθὼς γεωρίζουμε ὅλοι, εἶναι τὰ σπουδαιότερα συστατικά του μινταλοῦ, ὥστε ἡ εὐκὴ τοῦ γέροντος Κρητικοῦ Ξανόδωσε στοὺς Κρητικούς ὅ,τι τώρα τελευταῖα τοὺς ἔλειψε.

Ὁ Θεὸς νὰ δώσει νὰ μὴ ξαναφύγῃ πιά τὸ μυαλὸ ἀπὸ τὴν Κρήτη — ἂν καὶ τὸ φοβούμεστε πὼς ἡ εὐκὴ δὲν ἔπιασε.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

τοῦ Περικλῆ Γιαννόπουλου δὲν τὸ εἶδαμε ἀκόμα γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ σᾶς ποῦμε τί πράμα εἶναι. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς πολλὴ κουδέντα γέννηκε στὶς φημερίδες, μὰ αὐτὸ δὲ μᾶς συγκινεῖ καθόλου. Ξέρουμε ὅλοι πόσο εὐκόλα ἐνθουσιάζονται οἱ φημερίδες μας καὶ πόσο ἐπιπόλαια κρίνουν τίς περσύτερες φορές. Πάντα ὅμως κάτι πρέπει κανεὶς νὰ ἐλπίζει ἀπὸ τὸ Γιαννόπουλο· καὶ πρωτότυπη παρατήρησις ἔχει καὶ εἰλικρινεῖα ὅση θέλετε· μὰ καὶ παληκαριὰ περισσή. Γι' αὐτὸ ἔμα διαβάσει κανεὶς τὸ βιβλίον τοῦ καὶ ξεχωρίσει τὴν ἥρα ἀπὸ τὸ σᾶρι, τὴν οὐσίαν δηλ. ἀπὸ τ' ἀερολογήματα, κάτι καλὸ καὶ γενναῖον θὰ βγάλει.

Στὶς φημερίδες δημοσιευτήκανε ἀρκετὰ κομμάτια ἀπὸ τὸ «Νέον Πνεῦμα» τοῦ. Καὶ λόγια καὶ οὐσία. Περισσότερα μάλιστα τὰ πρῶτα. Ἀδυναμία τοῦ συγγραφέα αὐτῆ. Ἄν εἴτανε συντομώτερος, ἐπιγραμματικώτερος, θὰ κέρδιζε περισσότερα. Μὰ εἶναι εἰλικρινῆς, παρκαπολὺ εἰλικρινῆς, καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ αὐτοῦ σκεπάζει τὰ συγγραφικὰ του ἐλαττώματα.

Πέφτει ὅμως ἔξω καὶ μερικὲς φορές. Νά λ. χ. ὅτα γράφει πὼς δὲν ἀξίζουν τίποτα οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ μας γιὰτὶ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς, ὁ κ. Τσιριμώκος (Στέφανος Ραμᾶς) φτάνει ἐταιρίες γιὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἔθνικης γλώσσας καὶ γράφει τὰ «Παλιὰ καὶ τὰ καινούρια», εἶναι ἀδικὸς ἀδικώτατος. Γιατὶ ὁ Ραμᾶς πού γράφει βιβλία, ἀντὶ νὰ χαρτο-

παίζει καὶ νὰ κοπροσκιάσει στοὺς δρόμους ὅτα δὲν ἔχει δουλιὰ, εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς καλὺτερος ἀξιωματικούς τοῦ ναυτικοῦ μας (ἀδιάφορο ἂν τὸ βιβλίον τοῦ δὲν ἀξίζει καὶ πολλὰ πράματα), κὶ ἂν πέρου ἔφτανε ἐταιρίες, φέτος ταξιδεύει μετὰ τὸ «Μισαούλη».

Εἴπαμε νὰ λέμε ἀλήθειες, μὰ νὰ μὴν τὰ παίρνομε κὶ ὅλα σῶφρα. Καὶ πρέπει νὰ προσέξῃ πολὺ σ' αὐτὸ ὁ φίλος Γιαννόπουλος ὅτα μᾶς δώσει καὶ τὰ κατοπινὰ βιβλία τοῦ πού μᾶς τάζει.

ΜΑΣ

τὸ στείλανε τὸ γραμματάκι αὐτὸ καὶ τὸ τυπώνομε δῶ, στὴν στήλῃ αὐτῇ πού κρίνονται τὰ ζητήματα τῆς ἡμέρας, χωρὶς τὸ παραμικρὸ σκόλιο, ἀφοῦ ὁ ἀνταποκριτὴς μᾶς φρόντισε νὰν τὸ σκολιάσει μοναχὸς του, καὶ μάλιστα πολὺ σωστά.

Φίλε «Νουμά»,

Τὴν περασμένη βδομάδα πού πήγα γιὰ ὀργάνια στὰ Κανάκια τῆς Κούλουρης, εἶδα καὶ τὸν πλοίαρχο τοῦ Βασ. Ναυτικοῦ κ. Ἀλ. Σαχτούρη μετὰ κάτιον χωριάτη φίλον τοῦ Κ' οἱ δύο τοὺς εἶχαν ἔρθει στὰ Κανάκια μετὰ ἀτμάκατο καὶ μετὰ ἀτμάκατο φύγαν τὸ βράδι. Καὶ σὲ ρωτᾶν· τὰ κάρβουνα καὶ τὸ λάδι ποῦκαψι ἢ ἀτμάκατο τὰ πλέρωσι ὁ κ. Πλοίαρχος; Ὁχι βέβαια· τὰ πλέρωσι τὸ Δημόσιον. Μὰ τότε τί ζητᾶνε χρήματα ἀπὸ τὸν κοσμήτην γιὰ στέλον καὶ τί κάθεται καὶ γράφει τὰ συγκινητικώτατα κ' ἐματοκαθαρευουσιανικώτατα γράμματά του ὁ κ. Σιμόπουλος σ' ὅποιον δώσει μιὰ δραχμὴ γιὰ τὸ ταμεῖον τοῦ στόλου; Γιὰ νὰ βγαίνουνε κυνήγι οἱ κύριοι πλοίαρχοι; Δὲν πᾶμε στὸ διάολο, λέω γῶ.

Ὁ φίλος σας
ΚΟΥΛΟΥΡΙΩΤΗΣ

ΣΤΟ ΖΩΟΛΟΓΙΚΟ ΚΗΠΟ.

Μιστριώτης. Χτὲς ἔρθε ἀπὸ τὸ Βέλγιο ἕνας μικρανιψιὸς μου, ἀπὸ τοὺς καλὺτερος μου μαθητάδες. Θὰ σοῦ τότε γνωρίσω, ἀγαπητέ, νὰ ἴδῃς τί ξεφτέρει μούγινε.

Βάλβης. Μετὰ χαρῆς, σεβαστὴ διδάσκαλε.

Μιστριώτης. Καὶ νὰ ἴδῃς πόσες γλώσσες παίζει στὰ δάχτυλα, ἐξὸν ἀπὸ τὴν ἐλλήνίζουσιν. Μιλεῖ τὰ βελγικὰ περίφημα, σὰν πού μιλεῖς, καλὴ ὦρα, τὰ φραντσεζικά.

Βάλβης. Ἀσκήθεια;

Μιστριώτης. Μπορῶ νὰ σοῦ πῶ καὶ καλὺτερα. Δὲν ξέρω, βλέπεις, βελγικά, πού νὰ κρίνω.

Βάλβης. Καὶ βέβαια, σεβαστὴ διδάσκαλε.

(Πάνουνται νιοὶ καὶ νιὲς καὶ χορεύουν τραγουδοῦντας).

Μιὰ ρήγισσα ἀγάπης
ὅλους τοὺς ὑψηλοὺς τῆς
κ' ἄρμαδα ἀμείσως ἔκανε
ἀπὸ τοὺς χίλιους γιούς τῆς.

Σ' ἕνα σινάφι ἀπὸ κουτοὺς
ἕνας ξυπνὸς γεννήθηκε
καὶ εἶπαν δέστε τὸν τρελλὸ
πού ὅλους μᾶς ἀρνῆθηκε.

Ο ΞΕΝΟΣ (πάει φοβισμένα κοντὰ στὴ βασίλισσα). Βασίλισσα, γὼ εἶμαι τὸ παλληκάρι ποῦφερα τὸ πιὸ γλυκὸ κρασί.

(Ὁλη ἡ συντροφιά μαζί γελάει καὶ ρωτᾷ).

Καὶ ποῦν το; χὰ! χὰ! χὰ!

Ο ΞΕΝΟΣ. Θὰ εἶχα τὴν πιθυμιά νὰ φέρω τὸ καλὺτερον.

ΟΛΟΙ ΚΑΙ ΟΛΕΣ. (γελᾶν) χὰ! χὰ! χὰ!

(Νιοὶ καὶ νιὲς χορεύουν καὶ τραγουδοῦν).

Ἀπόψε παλληκάρι μου
μὴν κουρασθῇς καθόλου

τὴν ἀγάπην τοῦ νὰ βοῇ
τὴν χαρὰ.

Στὸ δρόμο πού περπάταγε
τὴν τρέλλα τοῦ σκοποῦσε
ὅλοι τὸν ἐλαχτάρασαν
κ' ὅλους τοὺς ἐμεθοῦσε.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Κερνᾶτε, κερνᾶτε ἀκατάπαφτα, ὁ κραστὴς ἀποσταμένος ἄς πῆσαι καὶ μεῖς ἀκόμα ἄς πῖνομε.

(Ὁ ξένος ὅλο τοῦτο τὸν καιρὸ εἶναι σὲ μιὰ γωνιά μαζεμένος, ἡ γυνὴ παραμονέβει ἀπ' τὴ θέσιν τῆς).

Β' ΚΟΡΗ. Τὸν ξένο γιὰτὶ δὲν τὸν κερνᾶτε;

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Δὲν εἶναι συνηθισμένος σὲ τοῦτο τὸ κρασί, ἕνα ποτήρι γι' ἄφ' ὅν εἶναι πολὺ, γιὰ μᾶς σταγόνα, τὸ κρασί μας δὲν τὸ ρουφᾶνε ὅλα τὰ χεῖλια.

Γ' ΚΟΡΗ. Νὰ πῆς ἀπ' τὸ ποτήρι μου μονάχα μιὰ γουλιὰ, εἶναι γιὰ σένα μεγάλο πανηγύρι, λίγοι ἀνθρώποι ἤπιαν.

(Τοῦ δίνει καὶ πίνει).

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Γεῖά σας τώρα, χέροι, τραγούδια καὶ ξεφάντωμα...

ΣΤΟ ΓΑΜΟ

Τοῦ Ἀλέκου Παπᾶ καὶ τῆς Ἑλένης Φωτιάδης

Στὰ πλάνα μάγια τοῦ ἔρωτα

ξέγνοιαστα νιορριχμένο,

πλούσια λουσμένο

ἀπ' τὸ ροδόσταμο τῆς μοῖρας,

κοσμολογημένο ἐσὺ ζεβγάρι,

ὦ λεβεντιά καὶ ὦ χάρι!

Τὸ προφαντὸ,

πανάσπιλο

τριαντάφυλλο

κάθε ἀνοιξη, πὺν σὰς γριῶν,

γλυκὰ

νὰ σὰς μοσχοβολάει,

καὶ κάθε χαραβγὴ

πὺν βγεῖ ὁ Ἀβγερινός,

γελούμενος νὰ σὰς χαμογελάει.

23 Ἀλωνάρη 1906.

Μ. ΦΙΑΝΤΑΣ

ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΒΑΓΝΕΡ
ΚΑΙ Ο ΝΕΟ-ΙΔΑΝΙΣΜΟΣ

[Τὸ ἔκθερο τοῦτο μεταφράστηκε—ἀπὸ ἑνα γαλλικὸ σύγγραμμα μὲ τίτλο «La tristesse contemporaine» essai sur les grands courants moraux et intellectuels du XIXe siècle» par H. Fierens—Gevaert. Paris, 1900—ἐδῶ καὶ τρία χρόνια γιὰ τὴν δημοσίευσίν αὐτήν «Ἀρμονία» τῆς ἑμῶν φωνῆς φυσικὰ γράφτηκε στήν καθ' ἑαυτὴν, γιὰτὶ ἐκεῖ ἡ δημοτικὴ μας στὰ περὶ δὲ χωρεῖ, ἐξόνε σὲ δηγμάματα. Μὰ ἡ λογοκρισία μπόδισε τὴ δημοσίευσίν αὐτή, γιὰτὶ βροῖσκονται μέσα λέξεις σὰν τίς ἀκόλουθες: ἀναρχικός, ἐπαναστάτης, κτλ. Τίς προάλλες ψάχνοντας τὰ χαρτιά μου τὸ βρήκα καὶ τὸ ξαναδιάβασα καὶ τόσο μοῦ ἄρεσε, πὺν σκέφτηκα πὺν θὰ εἴτανε κρίμα νὰ μείνει ἀδημοσίεωτο ἑνα τέτοιο ὡραῖο ἔκθερο, πὺν τότε ἐπιδέξια δσο κι ἀμερόληφτα κρίνεται ἑνας γίναντας τῆς νεώτερης μουσικῆς τέχνης. Γι' αὐτὸ τὸ ξανάγραψα στὴ γλώσσα μας—δσο μοῦ εἴτανε βολετὰ—καὶ τὸ στέλνω στὶς πλατεῖες καὶ λείτερες στῆλες τοῦ «Νουμά».

Δ. Π. Α.

Σταματοῦμε δῶ μπροστὰ σὲ μιὰ πνευματωδέστερη καὶ καλλιτεχνικώτερη μορφή τοῦ αἰῶνα. Ἄν ὑπάρχει ἄνθρωπος πὺν ἔλκεται μέσα του μὲ δύναμη

πέσε στήν κόρη δίπλα τῆς
καὶ μὴν κοιμάσαι διόλου.
Γλυκὰ κ' ἐκείνη ρούφα
ὅπως ρουφᾶν καὶ τὸ κρασί
ὅλος ὁ κόσμος εἶν' ἐκείνη
μὰ καὶ Θεὸς τῆς εἶσαι σύ.

ΓΡΙΑ ΣΤΡΙΓΓΛΑ. Ἀνάθεμα στοὺς χορούς
σας, στάχτη τὸ χωριὸ σας θὰ γενῇ, γιὰ νὰ μείνω
μόνη του βασιλίσσα.

ΕΝΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ. Ὅλη τὴν Πλάση θ' ἀγ-
καλιάσω ἀπόψε θὰ τὴν κάνω... ἐρωμένη μου.

Α' ΚΟΡΗ. Δὲ σοῦ φτάνω γώ;

ΤΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ. Πάρε τὸν ἥλιο νὰ σοῦ ζε-
στάνη τὸν κόρφο σου καὶ τότε βλέπουμε.

ΑΛΛΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ. Δροσάτες κοπελοῦδες,
ὅλος ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ ἀπόψε...

Β' ΚΟΡΗ. Καὶ θὰ ξαναφτιαστῇ...

Γ' ΚΟΡΗ. Τρεχοῦμενο νερό, σ' ὅλες τίς χώρες
τρέξε νὰ πῆς πὺν ὁ κόσμος εἶναι ὡραῖος πὺν εἶν' ἡ
ζωὴ γλυκιά.

(Πιάνουνται ὅλοι, χορεύουν καὶ τραγουδοῦν με-
θυσμένα).

τὸ ὄψος, τὸ μεγαλεῖο καὶ τὸ πάθος τῆς ποίησης καὶ
τῆς σύγκαιρης τέχνης, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὁ Ρι-
χάρδος Βάγνερ. Μὲ ὅσον ἐνθουσιασμό τονε λατρί-
ψανε, μ' ἄλλον τόσο καὶ τὸν περιπαίξανε ἡ ζωὴ
τοῦ γιομάτη ἀπὸ ἠθικὰ βάσανα, ἀπὸ ἐργασία ἀκού-
ραστη, ἀπὸ γλυκεῖα μοναξιά, ἀπὸ ἀλαζονεία ἀκα-
τάβλητη καὶ πάντα ἀχόρταγη, μὰς παρουσιάζει
μιὰν εἰκόνα πιστὰ μεταγραμμένη τῆς κοινωνικῆς
ζωῆς μας· καθὼς ὁ πολιτισμὸς μας, εἶσι κι ἀφτὴ
εἶναι ἐφοκολύγιστη, κ' ἐφοκολύγιστη, πολὺ βγενι-
κιά καὶ πολὺ γοητευτικὴ στὸν οἶστρο τῆς τὸν κά-
ποτε φέφτικο κι ἀστενικό. Ἐπίσης ἡ τέχνη τοῦ
Βάγνερ μὰς παρουσιάζεται σὰν κάποια ἀντιφρογιά
τῶ δισταγμῶ μας. Γιὰ κείνον πὺν διαβάξει καθαρά
μέσ' ἀπὸ τὸ ἔργο του, ὁ δάσκαλος τοῦ Μπαῦρδου
παράστησε τέλεια κ' ἀληθινὰ τὸ σύγκαιρο ἐκφυλο
κι ἀπογοητευμένο κόσμο. Ἡ ποιητικὴ του σκέψη ὁρ-
μήνεψε τὴ σύγχρονη κατῆφεια· ἡ τεχνικὴ ἐχτέλεσέ
του σὲ ἀφῆνει νὰ μαντέψει τὴν ὀλιγόχρονη διάρ-
κεια τῶν ἀναγκῶν μας, τὴν αἰώνια ἀνησυχία τῆς
ψυχῆς μας. Τὸ ἔργο τοῦ Ριχ. Βάγνερ θὰ μείνει σὰν
κάποιος ἀντίλαλος τῶ στεναγμῶν, τῶν κραδῶν, τῶν
ἐνθουσιασμῶ μινῆς ἐποχῆς. Ἡ ὑπέροχη τέχνη του
συντέλεσε πολὺ στὸ νὰ ξαναβάλει τὸ χριστιανικὸν
ιδανισμὸ σὲ τιμητικὴ θέση. Μὰ μὲ τὸ νὰ μὲς φε-
νερώσει τόσο ξάστερα τὸν ὁρμητικὸ κι ἄστατο ἠθικὸ
χαραχτήρα τῆς ἐποχῆς μας, μὲ τὸ νὰ συμφορθεῖ
στενώτατα μὲ τὸν αἰῶνα τῆς, ἡ τέχνη αὐτὴ ἔχει
μέσα τῆς τάληθινὰ σπέρματα κάποιες καταστροφῆς,
πὺν οἱ θαυμαστάδες τῆς τοῦ κάκου θελήσανε νὰ πι-
στέψουνε ὡς ἀδύνατη.

Ὁ Βάγνερ πρωτοφάνηκε στὴ ζωὴ σὰν ὅλους
σκεδὸν τοὺς μεγάλους ἀρτίστες τοῦ αἰῶνα μας. Οἱ
μουσικοὶ τὸν παραγνώρισαν ἀμύποσον καιρὸ, τὸ κοινὸ
τονε περιπαίξε ἀκόμα, ὅταν εἶχε συνθέσει δυὸ τρία
ἀπὸ τὰ ἔξοχα ἀριστουργήματά του. Μακρὺ ἀπὸ
τὴν πατρίδα του, ὅζω ἀπὸ κάθε αἰσθητικὴ ἀτμό-
σφαιρα, ἀνακαλύπτοντας μέσα στὴ μοναξιά τῆς ἀψη-
λῆς σκέψης του τοὺς ἀνέκφραστους σκηματισμούς
τῆς τέχνης, εἶναι τὸ πρότυπο τῶν καλλιτεχνῶν ἐκεῖ-
νων, τῶν ἀτομικιστῶν, τῶν ἀναρχικῶν, πὺν πανα-
στατοῦνε ἐνάντια στὴν «καθεστῶτα κοινωνία», κ'
εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ ὑπομείνουνε γενναϊότατα ὅλα
τὰ ποτελέσματα τῆς ἀμεταγύριστης καὶ περήφανης
στάσης τους. Ἄν εἴτανε ἀπλούστατα ζουγράφος ἡ
ποιητὴς, σὰν τί ἔργα μπορούσε νὰ συλλάβει μέσα στὸ
μουλὸ του; Στὶς δυὸ ἀφῆτες καλλιτεχνικὲς δυνάμεις,

ὅπως εἶναι ἐξαντλημένες ἀπὸ τὴν κουραστικὴν ἐργα-
σία τῆς ἀνθρώπινης σκέψης, θὰ μπόρει ἴσως νὰ συν-
ταίριαξει σύμβολα ἀκατανόητα σὲ μέτρια κεφάλια ἢ
νάκλυθῃσαι τὰρχαῖα τεχνικὰ πρότυπα, νάντλησει
μονάχα ἀπὸ τίς πατροπαράδοτες πηγές. Βλέπουμε
δὲ ὀλοφάνερα πὺν ὡς ποιητὴς δὲν μπόρεσε νὰποφύ-
γει οὔτε τὴ σκοτεινότητα οὔτε τὴν κοινοτυπία. Ἄλλ'
εἴτανε κυρίως μουσικός. Οἱ καλύτερες ψυχικὲς καὶ
φανταστικὲς δυνάμεις του ὑπερετούσαν ἔξοχα τὴ
νεώτερη τέχνη, πράμα πὺν μόνο ἀφτὸ μὲ τίς ὑπο-
κειμενικὲς ἀρετὲς του, μπορούσε ἀκόμα νὰ ἐπιδράσει
σ' ὅλα τὰ εἶδη τῆς καλλιτεχνίας.

Καὶ μολατάφα τὸ ἔργο του τὸ πιὸ διαδομένο
καὶ πιὸ ξακουσμένο ἀπ' ὅλα ὅσα δημιούργησε τὸ
νεώτερο πνεῦμα δὲν ἐχτιμήθηκε, μήτε θὰ ἐχτιμηθεῖ
ποτέ, ἐξόνε μονάχα ἀπὸ λίγους. Γιατὶ, ποιοὶ εἶναι,
ὑστερ' ἀπ' ὅλα, οἱ θαυμαστάδες πὺν πᾶνε στὸ Μπαῦ-
ρδουτ κι ἀκολουθοῦνε μὲ πάθος τίς παράστατες τῶν
ἔργων του; Εἶναι τὸ πλῆθος τῶν παγκόσμιων ντιλε-
ταντιστῶν, τῶ σκεφτικιστῶν πὺν σκεδὸν πάντα λα-
γαράζονται σὰν ἐξαιρέσεις μέσα στὸ καλλιτεχνικὸ
περιβάλλο. Θὰ μὰς ἀντιτάξουνε πὺν κ' οἱ συμφωνί-
στοι Μπετόβεν ἀπὸ λίγους νοηθήσανε κ' ἐχτιμηθή-
σανε. Μὰ ἐκεῖ ὁ λόγος εἶναι γιὰ σύνθετες καθαρὰ
ὁργανικές. Ὁ Βάγνερ, δρχματικὸς συνθέτης, μιλοῦσε
σ' ὅλες τίς τάξεις τοῦ λαοῦ, γιὰτὶ τὸ θέατρο κατ'
οὐσίαν εἶναι μιὰ τέχνη λαϊκὴ. Τὸ ἐνοίωθε καλὰ ἀφτὸ,
ἀφὸ σκέφτηκε νὰ χτίσει τὰ λυρικὰ δράματά του
πάνω στὰ πλατιά θέμελα τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Τὸ
ἀνώνυμο, τὸ κοινὸ πλῆθος δὲν πῆγε πρὸς ἀφῆτες. Σὲ
πολλὲς περιστάσεις ἡ ἐπιτυχία τῶν ἔργων του εἴτανε
φαινομενικὴ. Δὲν ξέρομε πὺν τὰ κρίνανε στὴ Γερ-
μανία, ἀλλὰ σὲ μέρη μισογερμανικά, σὰν τὸ Βέλ-
γιο, μπορούμε νὰ βεβαιώσουμε πὺν τὰ ἔργα του παι-
νεφτήσανε κατὰ τίς τρεῖς ἢ τέσσερις πρώτες νυχτεῖς
ἀπὸ πλῆθος ἀποτελούμενο ἀπὸ μουσικούς, τεχνοκρί-
τες, ἐρασιτέχνες, μὰ κατόπι παίζοντανε μπρὸς σὲ
σάλλες σκεδὸν ἄδειες. Νὰ ἐλπίσουμε τάχα πὺν τὸ
ἀπειρόκαλο κοινὸ θὰ συγκινηθεῖ μιὰ μίρα ἀπὸ τὴ
βαθειὰν ἀξία κι ἀρετὴ τῆς τέχνης αὐτῆς; Δὲν τολ-
μοῦμε νὰ τὸ ἐλπίσουμε. Ὑστερ' ἀπὸ εἴκοσι χρόνῳ
δοκιμῇ, δὲ φαίνεται κανένα ξανακτύλισμα ἐνθουσια-
σμοῦ γιὰ τὰ ἔργα του. Ἡ ὥρα τῆς ἀντίδρασης φαί-
νεται πὺν σήμανε.

Μὰ τί μπορούσανε νὰ δώσουνε τὰ δράματά τοῦ
Βάγνερ καὶ σὲ κείνους πὺν σκεφτόντανε νὰ βροῦνε ἀπὸ-

Τῆς Πλάσης θέλω μ' ἀπονιὰ
ἀρμίζει τὰ μαστάρια
θέλω νὰ βρῶ κληματαριά
μὲ ρόγες σὰ φεγγάρια.

ΟΛΗ Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ (σκάει στὰ γέλοια).

Χά! χά! χά!...

Ο ΞΕΝΟΣ. Βασίλισσα ποῖο παλληκάρι προτιμᾷς;

Δ' ΚΟΡΗ. Ἡ βασίλισσα θέλει τὸ πιὸ δυνατό
παλληκάρι.

(Πάλε ὅλοι γελοῦν). Χά! χά! χά!

Α' ΚΟΡΗ (στὸν ξένο). Βαστᾷς τὸν ἔρωτα;

Β' ΚΟΡΗ. Ποιὸς σ' ἔκανε.

Ο ΞΕΝΟΣ (μὲ ἀγαθότητα). Ὁ πατέρας μου
κ' ἡ μάνα μου...

Γ' ΚΟΡΗ. Καὶ θέλεις τὴ βασίλισσα;

ΟΛΟΙ ΚΑΙ ΟΛΕΣ (πάλε σκᾶνε στὰ γέλοια).

Χά! χά! χά!

Ο ΞΕΝΟΣ. Σᾶς ποιὸς σᾶς ἔκανε;

(Οἱ κόρες χορεύοντας γύρω ἀπὸ τὸν ξένο τοῦ
φονάζουν).

Α' ΚΟΡΗ. Γὼ ἔπεσα ἀπὸ μιὰ κληματαριά.

Β' ΚΟΡΗ. Μιὰ νεροσυρμὴ μ' ἔφερε δῶ πέρα.

Γ' ΚΟΡΗ. Μίτ' τὰ ρουμάνια βρέθηκα δὲν ξέρω
καὶ γὼ πὺν.

Δ' ΚΟΡΗ. Ἀπὸ τὰ πέλαγα ἐρχομαι τὰ φουρ-
τουνιασμένα.

Ο ΞΕΝΟΣ. Κ' ἡ Βασίλισσα;

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Τώρα κάθε παλληκάρι μὲ τὴν
καλὴ του ἄς πηγαίνει σ' ἐνὸς δεντροῦ τὸν ἴσκιο, ἢ
σὲ σπηλιά, ἢ καὶ κάτω ἀπ' τὴν ἀπέραντη καὶ
χιλιοκεντημένη τοῦ κόσμου σκεπὴ νὰ μάθῃ τί εἶμαι
... Εἶμαι ὅλος ὁ κόσμος κ' εἶμαι ἀπιαστη. Σῦρτε
στὶς χαρὲς σας.

(Χάνονται μαζὶ μὲ τὴ βασίλισσα ὅλοι κ' ὅλες·
Ἀπλῶνεται βαθὺ σκοτάδι. Ἡ γριὴ στρίγγλα ζυγώνει
τὸν ξένο καὶ τὸν σφιχταγκυλιάζει).

ΓΡΙΑ ΣΤΡΙΓΓΛΑ. Ἐγὼ ζῶ καὶ βασιλεύω,
ἐλα μαζὶ...

Ο ΞΕΝΟΣ (τρομαχικὰ σὰ νὰ τὸν πλάκωσε
σβραχνᾶς). Ἄ!...

Κλείνει ἡ σκηνή.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΗ